

Jaarverslag 2021 door de secretaris van 'Stichting Mikwe - een Joodse erfenis in Zaltbommel'

Bestuurssamenstelling

Voorzitter ad interim: dhr. H. Meesterman

Secretaris: mevr. E. Vink

Penningmeester: dhr. H. Meesterman

Leden: mevr. M. van Trigt, dhr. Ph. van Heusden, dhr. Th. van den Boogaard.

Gebouw

De ruimte waarin zich het Mikwe bevindt is onderdeel van de voormalige synagoge, thans een

appartementencomplex. De Stichting Mikwe maakt deel uit van de Vereniging van Eigenaren (VVE) die het gebouw beheert, en wordt vertegenwoordigd door de interim voorzitter. De VVE vergadert over de in het reglement van de VVE genoemde zaken, waaronder het gezamenlijke beheer en onderhoud van het 'casco'.

Bestuur

In 2021 vonden geen bestuurswisselingen plaats.

Vergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2021 vier maal. Dat is vanwege corona perikelen minder dan normaal het geval is. De bijeenkomsten vonden zoals gebruikelijk bij de bestuursleden thuis plaats.

Tot de agendapunten van de vergaderingen behoorden: het in goede staat houden van het Mikwe, dat afgelopen jaar werd geteisterd door vochtproblemen, het leggen van de laatste Stolperstein in Zaltbommel, het inrichten van de website en daarmee samenhangend initiatieven om het publiek, en dan met name de jeugd, bij het Joods erfgoed in Zaltbommel en omgeving te betrekken. Educatie staat hoog in het vaandel bij het Mikwe.

Activiteiten

Om de doelstelling van de Stichting te realiseren is het Mikwe-museum in de maanden mei tot en met september op zaterdag en eveneens op de eerste zondag van de maand geopend, evenals tijdens kunstmanifestaties in Zaltbommel. De bezoekers van het Mikwe komen niet alleen uit de Bommelerwaard, maar ook uit plaatsen ver daarbuiten.

Het gebouwtje wordt regelmatig bezocht door groepen die deelnemen aan door de TIB (de plaatselijke 'VVV') verzorgde rondleidingen in Zaltbommel. De anders op het programma staande wandelingen langs de vier joodse begraafplaatsen onder leiding van Aart Vos en Erik Können moesten dit jaar helaas achterwege blijven.

Alle activiteiten zijn mogelijk dankzij de inspanningen van circa 15 vrijwilligers (dit aantal is exclusief de eveneens vrijwillige bestuursleden). Ieder jaar organiseert het bestuur een activiteit voor hen, maar in 2021 moest deze ook alweer vanwege het corona virus worden afgeblazen.

Hetzelfde gold voor de breder opgezette publieksactiviteiten die normaliter één of twee maal per jaar worden georganiseerd, meestal in samenwerking met andere partijen.

Ook dit jaar werd weer intensief gewerkt aan de 4 mei herdenking en het Namenmonument aan de Bossche Poort. Jammer genoeg konden de herdenkingsbijeenkomsten vanwege het

virus niet plaatsvinden, evenmin als het leggen van de laatste Stolperstein in Zaltbommel. Hopelijk kan alles komend jaar normaal doorgaan. Met de laatste Stolperstein meegerekend zullen dan in Zaltbommel 52 Stolpersteine zijn gelegd, in Herwijnen zes en in Rossum negen stenen. Dit feit zal worden belicht in een korte film die ter gelegenheid van het leggen van de laatste Stolperstein wordt uitgebracht.

Twee maal jaarlijks geeft Stichting Mikwe een Nieuwsbrief uit, waarin beoogd wordt het (verdwenen) Joods leven in Zaltbommel e.o. te belichten. De Nieuwsbrief wordt gevuld door bestuursleden, oud-bestuursleden en soms auteurs 'van buiten'. Redactionele ondersteuning ontvangt het bestuur van een aantal vrijwilligers. Hetzelfde geldt voor de verspreiding van de Nieuwsbrief onder de donateurs etc. De laatste jaren wordt de digitale versie van de Nieuwsbrief echter steeds belangrijker. Die is voor iedereen te lezen op de website van Mikwe.

Van het in november 2017 uitgekomen boek 'Als ik in Vught ben probeer dan eens te schrijven', geschreven door het oud-bestuurslid Aart Vos, worden nog steeds exemplaren verkocht. Ook dat is digitaal toegankelijk gemaakt via de website van Mikwe.

Tot 2020 kon Stichting Mikwe de uitgaven nog betalen van de donaties van particulieren en bijdragen van de Van Voordenstichting. De bouwkundige aanpassingen die het vochtprobleem in het kleine museum moesten verhelpen, gingen de financiële draagkracht echter te boven. Gelukkig sprong de gemeente Zaltbommel ruimhartig bij, zodat het Mikwe de bezoekers weer als vanouds tegemoet kan stralen.

Het Mikwe zal nooit een grote publiekstrekker worden. Toch heeft ook het afgelopen jaar aangetoond dat 'het kleine maar fijne museum' een zinvolle taak vervult. Het vestigt de aandacht op diverse aspecten van het Joodse leven toen en nu. Stichting Mikwe wil binnen en buiten het Joodse badhuis een boodschap van hoop uitdragen over het naast elkaar bestaan van verschillende culturen met een andere geschiedenis.

Dat zal ook het thema zijn van de nieuwe projecten waar Mikwe zich over buigt: het ontwikkelen van wandel- en fietsroutes langs memorabele plaatsen, het optuigen van een informatieve website en deelname aan educatieve projecten, met name ten behoeve van het onderwijs. Daarvoor wordt samengewerkt met andere culturele instellingen in Zaltbommel. Concreet zal dit vooral leiden tot educatieve programma's voor basisschoolleerlingen. Leerlingen van middelbare scholen zijn tot dusver een vrijwel onbenaderbare doelgroep gebleken.

Indachtig de woorden van de beroemde Joodse schrijver en winnaar van de Nobelprijs voor de vrede, Elie Wiesel, komt Mikwe op deze manier op tegen het kwaad van de onverschilligheid dat de wereld verduistert.

EV

Beleidsplan 2022 van Stichting Mikwe – een Joodse erfenis in Zaltbommel

Doel van de stichting

Stichting Mikwe, een Joodse erfenis in Zaltbommel, is in 1988 opgericht als voortzetting van de

Stichting Sjoel die ijverde voor de instandhouding van de Bommelse synagoge en het mogelijke herstel van joodse erediensten in de synagoge.

Dat doel is niet gerealiseerd: het vervallen gebouw werd afgebroken, een appartementengebouw ervoor in de plaats gebouwd. Gelukkig kon het rituele bad dat naast de synagoge gestaan heeft, het Mikwe, behouden blijven. De restanten van het Mikwe, die werden ontdekt tijdens de bouwwerkzaamheden, zijn gerestaureerd en vervolgens beschermd.

De Stichting Mikwe heeft als doel het Mikwe te beheren en te onderhouden als een monument. Er vinden geen rituele handelingen meer plaats. Het Mikwe dient een blijvende herinnering te zijn aan de Joodse gemeente van Zaltbommel, die tijdens de Tweede Wereldoorlog grotendeels werd uitgeroeid door de nazi's.

Middelen om dit doel bereiken

De Stichting Mikwe brengt de Joodse erfenis onder de aandacht door het organiseren van cultuurhistorische activiteiten, zoals een permanente expositie in het Mikwegebouw, rondleidingen in de stad Zaltbommel en langs de vier Joodse begraafplaatsen, het geven van lezingen en het realiseren van muziekkuitvoeringen. Dat gebeurt zoveel mogelijk in samenwerking met partners die eveneens op dit vlak actief zijn, zoals het Stadskasteel te Zaltbommel. Daarnaast besteedt de stichting veel aandacht aan educatie en het uitgeven van de halfjaarlijkse Nieuwsbrief. Verder heeft de stichting een hoofdrol in de activiteiten rond 4 mei.

Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van de Stichting was en is het aanbrengen van de zogenoemde Stolpersteine of 'struikelstenen' in Zaltbommel en de dorpen die deel uitmaakten van de voormalige Joodse gemeente Zaltbommel, te weten Rossum en Herwijnen. Deze gedenksteden zijn neergelegd voor de huizen waar Joden woonden die zijn gedeporteerd en vermoord. In totaal gaat het om 67 struikelstenen.

Bij de activiteiten die de Stichting ontplooit worden de vijf bestuursleden geholpen door circa 15 vrijwilligers. Zij dragen zorg voor de openstelling van het Mikwe voor bezoekers. Stichting Mikwe is voor de financiering van de activiteiten en het onderhoud van het Mikwe afhankelijk van particuliere donaties en subsidies.

EV